

La directora de *Cavall Fort*, Mercè Canela, a la terrassa de l'àtic on hi ha la seu de la revista. RUTH MARIOT

Els secrets de 'Cavall Fort' per mantenir el trot

◆◆◆◆◆ Núria Juanico

Els lectors de *Cavall Fort* són fàcils d'identificar: sempre comencen a llegir la revista per la contraportada. Primer ocupada per les arriscades aventures d'en Jep i en Fidel i després per les peripècies del Pesquis i la Baliga, aquest espai ha anat evolucionant com ho ha fet la mateixa revista, amb el convenciment que l'originalitat, l'exigència i la diversió són claus per captar els més petits cap a la lectura. *Cavall Fort* cavalca des del 1961 per les cases catalanes i enguany la Setmana del Llibre en Català ha volgut reconèixer-li la tasca a favor del foment de la lectura, la defensa del català i la consciència de país. És per això que li ha atorgat el Premi Especial, un guardó creat per a aquelles entitats que no poden optar al Premi Trajectòria i que s'entrega per primera vegada.

Al llarg dels 58 anys d'història la revista ha anat canviant, però ho ha fet de manera gradual. "Hem mantingut l'estructura que se li va donar quan va néixer. A cada número hi ha sempre un conte, articles, un concurs i un 50% de còmic", explica la

directora de *Cavall Fort*, Mercè Canela. A la lluminosa redacció de la revista, Ot el Bruixot s'enlaira per damunt de les taules i cadires mentre Sergi Grapes observa els redactors des de la porta. Els personatges més emblemàtics de *Cavall Fort* conviuen en un àtic del carrer Bailèn de Barcelona, des d'on han vist com generacions de lectors s'enganxaven –i s'enganxen– a les seves històries. "Els nostres lectors duren uns anys, els hem de renovar constantment", diu Canela, que es mostra satisfeta "d'haver aconseguit connectar amb el públic de cada moment".

Vaixell insígnia del còmic català

La revista era i és la porta d'entrada del còmic francobelga a Catalunya. *Jan i Trencapins*, *Els Barrufets* i *Lucky Luke* són alguns dels nombrosos exemples que van treure el cap a les pàgines de *Cavall Fort* i que van captivar milers de lectors amb les seves històries traduïdes al català. "Vam descobrir tots aquests autors gràcies a la revista francesa *Spirou*", explica l'escriptor i filòleg Albert Jané, que va entrar a *Cavall Fort* el 1963 i la va dirigir del 1979 al

VA SER CLAU PER ALFABETITZAR ELS INFANTS ALS 60 I 70, I CONTINUA LLUITANT PER LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

1997. Ell és el culpable que els barbufets o Sergi Grapes s'anomenin així, perquè es va encarregar de les traduccions al català d'aquests personatges. "En aquell moment no pensaves que tindrien tant d'impacte. Vaig buscar noms que tinguessin certa gràcia i que fossin eufònics, i van calar", diu Jané.

Els últims anys, a banda de Bèlgica i França, la revista també ha sumat autors dels Estats Units i, en paral·lel, continua mantenint l'aposta per artistes catalans. Si fa algunes dècades els protagonistes eren Picanyol, Madorell, Joaquim Carbó i Josep Vallverdú, ara els lectors s'han fet seus els personatges de Quim Bou, Viladoms, Marc Brocal i Dalfó.

Però el pas del temps no ha esvaït les dificultats del còmic en català per fer-se un lloc al sector. "Continua costant molt donar-hi sortida en un àmbit en què el castellà domina molt –lamentada Canela–. És un tema preocupant, i per això crec que un dels papers de *Cavall Fort* és mantenir viu el còmic en català". Convertida en una eina clau de l'alfabetització infantil en català durant els anys 60 i 70, la revista no

s'ha allunyat mai de la lluita per la normalització lingüística. Canela subratlla que la situació actual del català la "fa patir", però no en té una visió catastrofista. "En l'àmbit professional, sobretot els mitjans de comunicació, hem de ser estrictes. Però en l'àmbit de carrer no ens hi hem de fer gaire mala sang, perquè les llengües evolucionen constantment. No crec que el català s'estigui morint", subratlla la directora.

La revista, que va arribar a imprimir més de 20.000 exemplars als anys 70, compta amb més de 10.000 subscriptors i 6.500 d'*El Tatano*. La crisi de la premsa escrita no l'ha tocat de ple, si bé ha notat un retrocés de lectors. "Ens ha ajudat el fet de no treballar amb l'actualitat i de tenir el nostre propi espai", diu Canela, que és conscient que la revista té un repte capital: adaptar-se al món digital. "És una porta que hem d'obrir, però encara no hem trobat la manera de fer-ho bé", afirma la directora. El que té clar és que, ja sigui imprès en paper o bé des d'una pantalla, al timbaler que ha acompanyat durant dècades la revista li queden molts anys per continuar repicant. ◆◆

CINC PERSONATGES ICÒNICS DE LA REVISTA

Estefi
Grazia Nidasio

Va ser una de les primeres protagonistes femenines de la revista, on va aparèixer per primera vegada el 1987. L'Estefi va néixer una mica per casualitat: era un personatge secundari dels còmics protagonitzats per la seva germana, la Valentina, però l'autora va veure que tenia molt de potencial. Per això va decidir dedicar-li un espai propi a la revista italiana *Corriere dei Piccoli*, d'on la va repescar *Cavall Fort*. Múrria i divertida, l'Estefi converteix la quotidianitat en una aventura a través del seu diari, on aboca tot el que li passa pel cap. Les seves historietes són una manera de mirar la vida amb tendresa i humor.

Jan i Trencapins
Peyo (Pierre Culliford)

Jan i Trencapins van ser, amb *La patrulla dels Castors*, els primers personatges del còmic francobelga de *Cavall Fort*. El duet format per en Jan, un cavaller coratjós, i en Trencapins, un pillet esbojarrat i *bon vivant*, va portar a Catalunya els barrufets. Els mítics éssers blaus, creats també per Peyo, van aparèixer per primer cop en una historieta de *Jan i Trencapins* i van triomfar tant que l'autor va fer-los una sèrie pròpia.

Jep i Fidel
Josep Maria Madorell

Josep Maria Madorell va col·laborar amb *Cavall Fort* des del primer número fins que va morir, el 2004. Els personatges d'en Jep i en Fidel no van fallar a cap número de la revista, i les seves peripècies esportives van formar part de les cases catalanes durant molt de temps. Amb els invents més estrambòtics, els protagonistes van practicar esports de tota mena amb unes intenses ganes de descoberta de llocs nous i sense que la por als perills o les coses desconegudes els frenessin mai.

Ot el Bruixot
Josep Lluís Martínez Picanyol

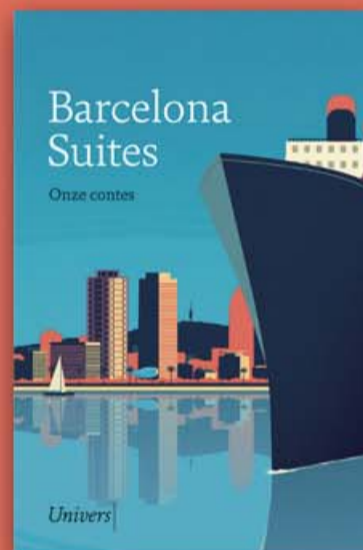
És el bruixot més conegut de *Cavall Fort* i, molt probablement, de tot l'imaginari del còmic català. Les vinyetes en blanc i negre de l'Ot i la Berta són tot un emblema de la revista, que després de publicar-les des del 1971 ara les està reeditant. L'humor senzill i directe fa de l'Ot un personatge simpàtic i pròxim, que triomfa entre petits i grans. A banda del bruixot, Picanyol va col·laborar a *Cavall Fort* amb altres historietes com els *Sopars de duro*, que reunien éssers d'arreu de la galàxia al voltant d'una taula, i les històries dels naufrags de *L'illa perduda*.

Sergi Grapes
André Franquin

Sergi Grapes és el personatge més sapastre de la història del còmic francobelga i, alhora, un dels més estimats. El personatge d'André Franquin, que originalment està batejat amb el nom de Gaston Lagaffe, és un dels clàssics de *Cavall Fort* des del 1967. La seva mala sort sembla infinita: ha patit amb estoïcisme des de cadires trencades i màquines que se li giren en contra fins als atacs de gats enrabiats i policies enfurismats. Les seves idees de bombar i la seva innocència fan que cada història sigui imprevisible i amb un final inesperat.

El nostre univers és fet de llibres

Univers

grup
enciclopèdia